

***A szabadság, a biztonság
és a jog érvényesülésén
alapuló térség***

Bevezetés

Az Európai Unió céljai

1. Belső piaci célkitűzések
2. **A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség létrehozása**
3. Tisztességes piaci verseny az EU-n belül
4. Fenntartható fejlődés
5. Kohézió és szolidaritás
6. Kulturális és nyelvi sokszínűség
7. Monetáris unió

EUSz. 3. cikk

Az Európai Unió célja a béke, az általa vallott értékek és népei jólétének előmozdítása.

A célkitűzés a Lisszaboni Szerződéssel kapott helyet az EUSz.-ban.

Történeti fejlődés

Történeti előzmények

- A bel- és igazságügyi együttműködés kezdetben nem volt az integrációs célok között.
- **1969:** Európai Politikai Együttműködés (EPE) – a tagállamok külpolitikai tárgyú egyeztetési fóruma, ennek keretében a tagállamok különböző szintű (államfői, miniszteri) fórumokon tanácskoztak a bel- és igazságügyi kérdések külpolitikai vonatkozásairól is (terrorizmus, szervezett bűnözés stb.)
- **1975,** Róma: TREVI-csoport: évente 2 miniszteri találkozó a közrendről (III. pillér előfutára)

A Schengeni Megállapodás és a Végrehajtási Egyezmény

➤ **1985. június 14. Schengeni Megállapodás**

(Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, NSZK)

Célja: a **belső határokon a személyek ellenőrzésének megszüntetése**

➤ **1990. június 19. Schengeni Végrehajtási Egyezmény**

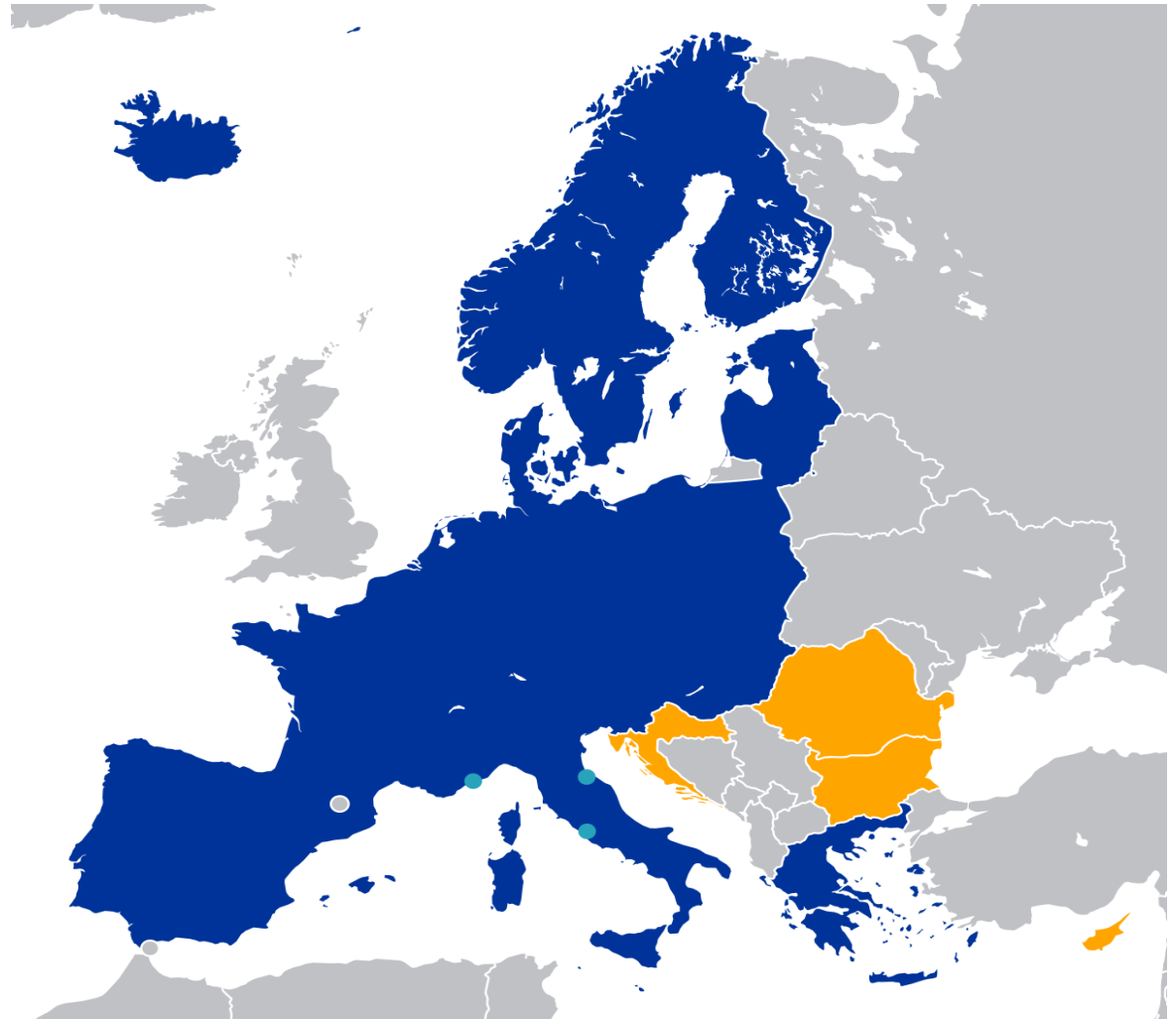
(hatálybalépés: **1995**)

Az ellenőrzés egységes szabályozás mellett a külső határookra került át, ami közös vízum-, menekültügyi és határellenőrzési jogszabályok elfogadásával jár együtt.

Tagjai: 22 EU tagállam; Egyesült Királyság, Írország: csak a rendőri együttműködésben vesznek részt; Dánia: speciális a helyzete; Magyaro.: 2007. dec. 21.; Aláírók, de még nem teljes jogú tagok: Bulgária, Románia, Ciprus; + 3 nem EU tagállam (Izland, Norvégia, Svájc)

Vívmányok: Schengeni Információs rendszerek (SIS, SIS II, Sirene, SISone4all project)

A schengeni térség

A Maastrichti Szerződés

- A 80-as évek végén megerősödött az illegális migráció, a tagállamok a határok szigorúbb ellenőrzését követelték, melynek eredményeként megnövekedett a tagállamokba illegálisan érkező migránsok száma és a szervezett bűnözés.
- 1992-ben minden idők legnagyobb menekültáradata (kb. 672.000 fő).
- A Maastrichti Szerződés (1992) létrehozta az **Európai Uniót**, és annak a **harmadik pilléreként** határozták meg a **bel- és igazságügyi együttműködést (BIE)**, amely tartalmazta az összes, nemzetközi migrációval összefüggő közvetett kérdéskört is.

A maastrichti pillérszerkezet

EU-Szerződés K1 cikke

- I. Közösségi pillér
- II. Közös kül- és biztonságpolitika
- III. Bel- és igazságügyi együttműködés (Justice and Home Affairs – JHA)**

A Maastrichti Szerződés - BIE

- A Maastrichti szerződés nem definiálta a BIE fogalmát, hanem az alá tartozó területeket sorolta fel (**kormányközi** pillér):
  - Menekültügyi politika
  - Külső és belső határellenőrzés
  - Bevándorláspolitikai
  - Kábítószer-függőség elleni harc
  - Nemzetközi csalások elleni küzdelem
  - Igazságügyi együttműködés polgári ügyekben
  - Igazságügyi együttműködés büntetőügyekben
  - Vámügyi együttműködés
  - Rendőrségi együttműködés a terrorizmus, szervezett bűnözés és a kábítószer-ker. ellen

Az Amszterdami Szerződés (1997)

Az Amszterdami Szerződés az alábbi területeket átemelte a közösségi (I.) pillérbe:

- Menekültügyi politika
  - Külső és belső határellenőrzés
  - Bevándorláspolitikai
  - Kábítószer-függőség elleni harc
  - Nemzetközi csalások elleni küzdelem
  - Igazságügyi együttműködés polgári ügyekben
  - Igazságügyi együttműködés büntetőügyekben
  - Vámügyi együttműködés
  - Rendőrségi együttműködés a terrorizmus, szervezett bűnözés és a kábítószer-ker. ellen
- + schengeni acquis**

A tamperei program (1999)

- A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése prioritássá vált
- Tamperében csak ezzel a területtel foglalkoztak és meghirdették az öt évre szóló tamperei programot
- 4 fejezet
  - I. Közös menekültügyi és bevándorlási politika kialakítása
  - II. Egy valós európai igazságügyi övezet létrehozása
  - III. Harc a bűnözés ellen
  - IV. Erősíteni a külkapcsolatokat: a harmadik országokkal való kapcsolatokat fel kell használni a belügyi, a migrációs és az igazságügyi célok eléréséhez.

A tamperei program (1999)

A Tamperei program lefektette a közös menekültügyi és bevándorlási politika alapjait

1. **Partnerség a származási országokkal:** Átfogó megközelítést alkalmazva kell kezelni a harmadik országokkal a migrációs problémákat.
2. **Közös európai menekültügyi rendszer:** Harmonizálni kell a menedéjogi eljárást, a befogadási feltételeket, illetve a tagállamok által biztosított menekültstátuszt.
3. **Igazságos bánásmódot kell biztosítani a bevándorlóknak:** Ennek érdekében irányelveket fogadtak el a családegyesítés megkönnyítésére, a külföldi diákok beutazásának és tartózkodásának egységes szabályozásáról, illetve az egyenlő bánásmód biztosításáról.
4. **A migrációs folyamatok igazgatása:** Közösen kell kezelni a migrációs nyomást, fejleszteni kell a határőrizetet, a vízumpolitikát, az illegális migráció elleni fellépést, az Unió nevében kell visszafogadási egyezményeket kötni.

A hágai program (2004)

Elnevezése: a szabadság a biztonság és a jog érvényesülésének erősítése az Európai Unióban (2005-2010)

A Hágai programban vázolt folyamatok többsége a **Tamperei program folytatása:**

- A Hágai program **külön hangsúlyt helyezett a határok és a vízumpolitika integrált irányítási rendszerének a kialakítására;**
- A Hágai program rögzíti, hogy olyan **átfogó megközelítésre van szükség a migráció területén,** amely magában foglalja a migráció valamennyi szakaszát, és figyelembe veszi a migráció kiváltó okait, a belépési és befogadási politikákat, valamint a beilleszkedési és visszatérési politikákat is;
- Megállapítja, hogy szükséges a **közös vízumpolitika továbbfejlesztése,** amelynek célja a legális utazás megkönnyítése és az illegális bevándorlás kezelése a nemzeti jogszabályok, valamint a helyi konzuli képviseletek eljárási gyakorlatának további harmonizálásán keresztül;
- Hosszú távú cél: **közös vízumirodák létrehozása.**

A Lisszaboni Szerződés (2007)

- **Elnevezés:** a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség
  - felöleli az eredeti, Maastrichti Szerződéssel létrehozott III. pilléres területeket
- A bel- és igazságügyi együttműködés által érintett területek **egy helyre kerülnek** a Szerződésen belül (**EUMSz. V. cím, 67-89. cikk**)
- Az Unió **pillérrendszere megszűnt** → főszabály: rendes jogalkotási eljárás.
  - *Kivétel:* bünyügyi, családjogi, operatív rendőrségi együttműködés (ezekben különleges jogalkotási eljárás alkalmazandó – főszabályként a Tanács a jogalkotó, szavazás: egyhangúság)
- **Egységes jogforrási rendszer:** rendelet, irányelv, határozat
  - a korábbi kerethatározatok helyett irányelvek (vertikális közvetlen hatály)
  - Jogalkotás kezdeményezése: a Bizottság / a tagállamok 1/4-e

**A szabadságon, a
biztonságon és a jog
érvényesülésén alapuló
társaság területei**

A szabadság térsége [EUMSZ. 67. cikk (2) bek.]

- Szabadság = mozgásszabadság
- Tartalma:
  1. az EU biztosítja a személyek **belső határokon történő ellenőrzések alóli mentességét** → Schengeni (II) Egyezmény: a belső határokat bármely ponton át lehet lépni anélkül, hogy személyellenőrzésre kerülne sor (kivétel: közrendvédelmi vagy nemzetbiztonsági érdekből korlátozott időre visszaállítható a határellenőrzés)
  2. a tagállamok között a **bevándorlás, a menekültügy** és a **külső határellenőrzés** terén szolidaritáson alapuló közös politikát alakítanak ki
    - a) **Külső határellenőrzés** (Schengeni Határellenőrzési Kódex – 562/2006/EK rendelet; FRONTEX – Európai Határőrizeti Ügynökség; Vízumkódex, VIS)
    - b) **Közös menekültügy** (Dublin I, II, III rendelet)
    - c) **Idegenrendészet, bevándorlás** (harmadik országból származó állampolgárok belépési és tartózkodási feltételeiről, jogállásáról szóló jogszabályok – irányelvek!)

A biztonság térsége [EUMSZ. 67. cikk (3) bek.]

Az EU a biztonság magas szintjét kívánja elérni az alábbi területeken:

1. Bűncselekmények, idegengyűlölet, rasszizmus megelőzése → **jogharmonizáció kizárt**, csak koordinációs-kiegészítő szabályozás lehetséges
2. A rendőri, az igazságügyi és egyéb hasonló hatóságok koordinációja a szervezett bűnözés terén
  - Információgyűjtés (SIS, SIRENE, ECRIS)
  - Közös nyomozási módszerek
  - Operatív együttműködés
  - Állományképzés (CEPOL)
  - Uniós szintű szerv létrehozása (Europol)
3. Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés
  - Határozatok kölcsönös elismerése és végrehajtása
  - Szabályozási minimumok (minimumharmonizáció)
  - Büntető anyagi jogszabályok közelítése
  - Koordinációs egysége: Eurojust

Jogharmonizáció

Minimumharmonizáció [EUMSZ. 82. cikk (2) bek.]

Előfeltétele: ha a kölcsönös elismerés vagy a rendőri együttműködés érdekében szükséges

Területei:

- bizonyítékok kölcsönös elfogadhatósága
- személyek jogai a büntetőeljárásban
- a bűncselekmények sértettjeinek jogai
- egyéb, a Tanács és a Parlament által hozott határozatban meghatározott területek

Vészfék-mechanizmus

- **Lényege:** az **Európai Tanács** elé kell terjeszteni az irányelv-tervezetet, ha az valamely tagállam büntető igazságügyi rendszerének alapjait érintené
- **Jogkövetkezménye:** a rendes jogalkotási eljárást **felfüggeszti**.
- Az Európai Tanács eljárása: 4 hónap
  - a) **Konszenzus** esetén visszaküldi a Tanácsnak a tervezetet, és a rendes jogalkotási eljárás folytatható.
  - b) **Disszenzus esetén** legalább 9 tagállam megerősített együttműködést kezdeményezhet.

Büntető anyagi jogi jogközelítés (EUMSZ. 83. cikk)

- Hatálya: bűncselekményi tényállásokra, büntetési tételekre irányulhat
- Határokon átnyúló, súlyos bűncselekmények esetén, ha jellegüknél fogva közös alapok szükségesek
- **Esetei:** terrorizmus, emberkereskedelem, nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószer-kereskedelem, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénzhamisítás, szervezett bűnözés, számítógépes bűnözés

DE! A Tanács + EP egyetértésével egyhangúan más esetekre is határozhat így

- Jogalkotás: Rendes jogalkotási eljárás
- Eszköze: irányelv

A jog érvényesülésén alapuló térség [EUMSz. 67. cikk (4) bek.]

- **Hatóköre:** a határon átnyúló polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés
- **Területek:**
  - bírósági és bíróságon kívüli **határozatok kölcsönös elismerése és végrehajtása,**
  - **kézbesítési, kollíziós, joghatósági** szabályok összehangolása,
  - együttműködés a **bizonyításfelvétel** terén,
  - az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés – alternatív jogvita-rendezés
  - **bírák, ügyészek és az igazságszolgáltatási alkalmazottak képzésének** támogatása
  - szükség esetén **jogközelítés**
- A **családjog** területén: fennmarad az egyhangúság
  - **Áthidaló klauzula (passarelle):** a Tanács egyhangúlag határozhat arról, hogy bizonyos családjogi kérdésekben a rendes jogalkotási eljárást kell alkalmazni, azaz minősített többségi döntéshozatalt és együtt döntési eljárást.
- **Jogi eszközök:** rendelet, irányelv
- **Koordinációs egysége:** Eurojust

A Stockholmi Program (2010)

- Jelszó: „A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa”
- Főbb politikai prioritások:
  - Az alapvető jogok és szabadságok tovább erősítése (pl. a személyes adatok védelme terén)
  - Meg kell erősíteni a jogérvényesülésen alapuló térséget, hogy csökkenjen a jelenlegi széttöredezettség; célkitűzés, hogy megszűnjenek a jogi határozatok más tagállamokban való elismerésének akadályai
  - „Védelmet nyújtó Európa”: az Unión belüli biztonság tovább javítása; szorosabb együttműködés a bűnüldözés, a határigazgatás, a polgári védelem és a katasztrófavédelem terén; a büntetőügyekben való igazságügyi együttműködés megerősítése

**Köszönöm a
figyelmet!**